

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce **J. M.**, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství v Ostravě**, se sídlem Ostrava, Na Jízdárně 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 3. 2011, č. j. 22 Af 103/2010 - 68,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě, v řízení vedeném o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 16. 2. 2010, č. j. 479/10-1102-803084, ze dne 17. 2. 2010, č. j. 480/10-1102-803084, a ze dne 17. 2. 2010, č. j. 481/10-1102-803084, vydaným ve věci dodatečného vyměření daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2005, 2006 a 2007, usnesením ze dne 21. 3. 2011, č. j. 22 Af 103/2010 - 68, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků.

V odůvodnění usnesení krajský soud konstatoval, že žalobce sám v žádosti o osvobození od soudních poplatků žádné důvody netvrdil. Zaslal mu proto tiskopis *Potvrzení o výdělkových a majetkových poměrech*. V něm žalobce uvedl, že nemá žádné příjmy a že jeho majetek je exekučně zajištěn. Uvedl rovněž, že je zaměstnán v pracovním poměru u společnosti Redamex, s. r. o., avšak jeho průměrný měsíční výdělek za kalendářní čtvrtletí činil 0 Kč; žalobce to odůvodnil dodatkem *„neplacené volno z potřeb zaměstnavatele“*. Krajský soud zjistil z výpisu z obchodního rejstříku společnosti Redamex, s. r. o., že žalobce je jejím jednatelem. Na tomto základě zhodnotil, že žalobce nedoložil

věrohodným způsobem, že nemá dostatečné prostředky, neboť svá tvrzení nedoložil; krajskému soudu není též jasné, z čeho žalobce hradí své osobní výdaje. Pro nesplnění podmínek § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) tak žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

Usnesení krajského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem je tvrzen kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, sp. zn. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel namítá, že řádně prokázal své majetkové a výdělkové poměry ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. V tiskopisu potvrzení vyplnil všechny kolonky, o kterých se domníval, že se ho týkají. Uvedl, že je jednatelem, zároveň zaměstnancem a v současné době i likvidátorem jmenované společnosti. Na základě *„později zneplatněného“* rozhodnutí Okresního soudu v Bruntále, pobočky v Krnově mu byl soudním exekutorem JUDr. Chovancem neoprávněně postižen obchodní podíl v této společnosti. V důsledku toho přišla společnost o strategického dodavatele práce, který odstoupil od všech smluv. Společnost byla nucena postupně propustit všechny zaměstnance a jediným zaměstnancem zůstal stěžovatel, kterému ovšem nebyla vyplácena mzda, neboť společnost po dobu více než jednoho roku nevykazovala žádný účetní pohyb. Stěžovatel je tedy zaměstnancem na neplaceném volnu z potřeb zaměstnavatele a připravoval postupně společnost k likvidaci; tu rejstříkový soud již nařídil a určil ho jako likvidátora. Stěžovatel si již není vědom, jakým jiným způsobem má doložit, že nemá dostatečné prostředky. Trvá na tom, že nemá žádné prostředky a své osobní výdaje hradí přechodně z prostředků svých rodičů.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů a Položka 15 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem nebo zaměstnancem či členem, který by splňoval podmínky vysokoškolského právnického vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu se však podává, že *„v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“* (rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Kasační stížnost je tak přípustná. Jakýkoliv jiný přístup by byl v posuzované věci bezúčelný, formalistický, v rozporu se zásadou procesní ekonomie a nemohl by vést k ochraně práv stěžovatele.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 1 věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Ustanovení § 36 odst. 3 věty první a druhé s. ř. s. stanoví, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

Předpokladem pro osvobození od soudních poplatků je kumulativní splnění tří podmínek, a to podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, doložení nedostatku prostředků žadatele a vyloučení zjevné neúspěšnosti návrhu na zahájení řízení. Z citovaného ustanovení je zřejmé, že zákon ukládá účastníku, aby o osvobození od soudních poplatků požádal a aby doložil (prokázal), že nemá dostatečné prostředky k tomu, aby příslušný soudní poplatek uhradil. Požádá-li účastník o osvobození od soudních poplatků, postupuje se v soudní praxi obvykle tak, že je mu soudem zaslán *vzor 060* (přílohy k Vnitřnímu a kancelářskému řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy - tiskopis *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*) s tím, aby byl ve stanovené lhůtě vyplněn a s případnými přiloženými potřebnými potvrzeními soudu vrácen, aby bylo možno na jeho podkladě o žádosti rozhodnout. Nutno dodat, že vyplnění a odeslání *vzoru 060* není jediným možným způsobem, jak účastník může prokázat, že nemá dostatečné prostředky. Účastník může nedostatek prostředků v soudem stanovené lhůtě prokázat i jinak, ale vždy tak, aby to poskytovalo úplný obraz o majetkových poměrech účastníka.

Stěžovatel v posuzované věci požádal o osvobození od soudních poplatků a ze soudního spisu nevyplývá, že by žaloba byla zjevně neúspěšná (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 – 72). Při zkoumání existence třetí podmínky, tj. zda stěžovatel nemá dostatečné prostředky, je třeba zdůraznit, že účastníka řízení zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Pokud chce tedy být ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí jednak uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků, který, dle jeho názoru, vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, jednak musí takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat. K otázce dokládání nedostatku prostředků samotným žadatelem o osvobození od soudních poplatků se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura zdejšího soudu. Ten například v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* Obdobně se z rozsudku zdejšího soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 – 51, podává, že *„nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“*

Jak již bylo uvedeno, v žádosti o osvobození od soudních poplatků neuvedl žalobce žádnou skutečnost, která by měla jeho osvobození odůvodňovat a krajský soud ho proto

vyzval k vyplnění tiskopisu, který mu k tomu účelu zaslal. Je zjevné, že stěžovatel neuvedl v tiskopise všechny rozhodné skutečnosti, neboť krajský soud posléze zjistil z obchodního rejstříku, že je stěžovatel také jednatelem společnosti Redamex, s. r. o., nikoliv jen jejím zaměstnancem. Při úvaze o nepřiznání osvobození od soudních poplatků vycházel tedy z toho, že stěžovatel *věrohodným* způsobem nedoložil, že nemá dostatečné prostředky. Postup krajského soudu přitom koresponduje se shora citovanou judikaturou zdejšího soudu. Stěžovatel byl povinen krajskému soudu sdělit výši svých příjmů, popřípadě jiné zdroje, z nichž (nutně) uspokojuje své životní potřeby, a doložit je i příslušnými doklady. Stěžovatel krajskému soudu tvrdil, že nemá žádné příjmy; až v kasační stížnosti uvedl, že své životní náklady hradí přechodně z prostředků svých rodičů. Především však stěžovatel v kasační stížnosti vysvětloval své postavení jednatele ve společnosti Redamex, s. r. o.; uváděl, že je společnost v likvidaci a že po dobu více než jednoho roku nevykazuje žádný účetní pohyb. Ani tato svá tvrzení však nedoložil žádnými doklady. Přitom se zjevně nabízela například možnost doložení rozhodnutí rejstříkového soudu o likvidaci a účetních evidencí společnosti Redamex, s. r. o. Aktuální výpis z obchodního rejstříku společnosti Redamex, s. r. o., sice tvrzení stěžovatele o vstupu společnosti do likvidace potvrzuje, nicméně v době rozhodování krajského soudu tato skutečnost zapsána nebyla (o vstupu do likvidace bylo rozhodnuto dne 8. 2. 2011, k zápisu této skutečnosti však došlo až dne 31. 5. 2011), a bylo tedy pouze na stěžovateli, aby své tvrzení soudu doložil (samotný vstup společnosti do likvidace ovšem nutně neznamená její neschopnost platit své zaměstnance).

Nejvyšší správní soud tedy sdílí názor krajského soudu, že stěžovatel *věrohodně* nedoložil skutečnosti tvrzené o svých poměrech, a znemožnil tak krajskému soudu objektivně posoudit, zda skutečně výdělkové a majetkové poměry stěžovatele nepostačují k úhradě soudního poplatku, se zřetelem na případné další náklady spojené s řízením před soudem. Břemeno tvrzení i důkazní leželo výhradně na stěžovateli; ten je však neunesl. Zmíněné deficity se pak stěžovateli nepodařilo bezezbytku rozptýlit ani v kasační stížnosti.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, věty druhé s. ř. s. rozsudkem zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Pokud jde o žalovaného, v jeho případě nebylo prokázáno, že by mu v souvislosti s tímto řízením nějaké náklady vznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. srpna 2011

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu